

Глобальна стратегія зовнішньої та безпекової політики ЄС: вплив на ситуацію в Східній Європі

За пропозицією EESRI Foundation, експерти прокоментували можливий вплив «Глобальної стратегії зовнішньої політики і політики безпеки ЄС» на зміцнення миру, стабільності та безпеки в Східній Європі.

* Викладені оцінки є особистою точкою зору експертів і не відображають позиції будь-яких інститутів, організацій чи органів влади.

Григорій МЕСЕЖНИКОВ, директор Інституту суспільних проблем (IVO), Словаччина

Документ «Спільне бачення, спільні дії: сильна Європа. Глобальна стратегія зовнішньої політики і політики безпеки Європейського Союзу» був підготовлений ще до проведення референдуму у Великобританії. Тому основне питання, що виникає після публікації Стратегії, – як її імплементувати після виходу держави, що була ядром потенціалу Євросоюзу в усьому, що стосується питань Спільної політики безпеки і оборони, відповідних пріоритетів і підходів. Хоча в передмові до Стратегії Федеріка Могеріні говорить про необхідність мислити стратегічно, мати спільне бачення і діяти спільно, особливо після Британського референдуму, проте сам по собі документ не дає відповіді на ці питання (та й не може дати).

Говорячи про те, чи може Глобальна стратегія зовнішньої політики і політики безпеки ЄС сприяти зміцненню миру, стабільності і безпеки в регіоні Східної Європи, варто бути стриманим, оскільки в період пост-Brexit (принаймні, на даному етапі) неможливо адекватно оцінити наслідки відповідних практичних кроків. Заради справедливості слід відзначити, що Стратегія демонструє досить високу ступінь ро-

зуміння всієї серйозності ситуації, в якій опинився ЄС в останні роки. Адекватно вказані загрози безпеці, а також виклики для подальшого розвитку та існуванню Євросоюзу. Стратегія акцентує увагу на необхідності посилення оборонного потенціалу ЄС, підкреслюючи, що лише сильний і об'єднаний Євросоюз може протистояти нинішнім викликам.

Місяцями текст документу надто розпливчастий та евфемістичний, проте в частині, що стосується Росії («Система європейської безпеки»), – все чітко і однозначно. Росія правомірно звинувачується в порушенні міжнародних норм і дестабілізації ситуації в Україні, і ці дії розглядаються як виклик системі європейської безпеки. У документі говориться, що ЄС не визнає незаконної анексії Криму і не погодиться з дестабілізацією ситуації на сході України. Якщо ЄС, незалежно від наслідків Brexit, буде й надалі дотримуватися такої лінії поведінки і проявить стійкість у політиці збереження санкцій проти Росії, то поле для маневру кремлівської агресивної політики принаймні не буде збільшуватися. На тлі останніх подій в ЄС та регіоні ближнього сусідства (включно з Україною, яка підписала Угоду про Асоціацію і таким чином встановила особливий вид відносин з Євросоюзом) – це важливо.

Віра АКСЬОНОВА, науковий співробітник і викладач Інституту політичних досліджень Гісенського університету Юстуса Лібіга

Аналізуючи нещодавно представлену Глобальну стратегію зовнішньої політики і політики безпеки ЄС, варто звернути увагу на наступні аспекти:

По-перше, документ орієнтований головним чином на країни-члени ЄС та на їх громадян. Декларуючи «загальні інтереси і принципи», стратегія, таким чином, встановлює пріоритетність гарантій безпеки для громадян і території Євросоюзу. Перший пріоритет зовнішньої політики ЄС передбачає, що «Глобальна стратегія ЄС починається вдома». Таким чином, ЄС просуває підхід, заснований на пріоритетності власної безпеки, і розглядає через цю призму свої відносини із зовнішніми державами. Говорячи прямо, ЄС не буде і не може гарантувати безпеку країн Східної Європи, які не є членами Євросоюзу, в т.ч. і України. Проте, ЄС, звичайно ж, буде продовжувати свою діяльність щодо запобігання і вирішення конфліктів, особливо в регіоні сусідства, з метою мінімізації загроз власним громадянам.

По-друге, Глобальна стратегія ЄС проголошує три пріоритети, що мають пряме відношення до існуючої ситуації в регіоні Східної Європи: забезпечення стійкості на рівні держав і суспільств на Сході і Півдні; інтегрований підхід до конфліктів; спільний регіональний порядок. Грунтуючись на цих пріоритетах, ЄС планує здійснювати свій всеосяжний підхід до забезпечення безпеки (включаючи фокусування уваги на питаннях безпеки людини) в межах регіону сусідства і далі. Варто відзначити, що ЄС дотримувався такого підходу від самого свого створення. Ця особливість надає додаткової цінності зовнішній політиці ЄС, але на даний момент вона не принесла успіху в попередженні криз навіть в межах ближнього сусідства.

Стратегія є важливим моментом історичного розвитку зовнішньої політики ЄС і першим документом такого роду з моменту прийняття Європейської стратегії безпеки 2003 р. Очікується, що нова стратегія забезпечить загальне бачення зовнішньої політики всіх 28 країн-членів, хоча на даний момент їх зовнішньополітичні інтереси досить сильно різняться. Узгодження загального бачення зовнішньої політики ЄС є виключно складним завданням, і для вироблення дійсно **спільної** зовнішньої і безпекової політики потрібно реформувати саму договірну основу ЄС, чого дана Стратегія жодним чином забезпечити не може.

В умовах численних криз в Євросоюзі (фінансової, міграційної, виходу Британії), Глобальна стратегія служить важливим посилом міжнародній спільноті щодо тієї ролі, яку ЄС обіцяє взяти на себе в рамках світового порядку. У той же час, з огляду на важливість документу, він має бути підкріплений конкретними діями, щоб ЄС зміг виконати дані обіцянки.

Даніель ШЕЛІГОВСЬКИЙ, науковий співробітник Польського інституту міжнародних справ (PISM)

Проектування стабільності і безпеки за східні межі Євросоюзу виявилось більш важкою справою, ніж очікували в Брюсселі. Трансформаційний порядок денний не отримав свого розвитку в регіоні, приносячи більше проблем, ніж вигод, і не маючи можливості забезпечити переваги в короткостроковій перспективі. Опинившись в останні роки перед необхідністю робити непрості вибори, Євросоюз втратив значну частку свого авторитету. Зазнало невдачі надмірно оптимістичне припущення, що східні сусіди ЄС будуть зацікавлені у впровадженні європейських бюрократичних моделей управління, навіть не маючи перспектив членства. Здавалося б, перетворення дружнього оточення на охоплене полум'ям кільце навколо ЄС мало повернути Брюссель до реальності, однак цього не сталося.

Тому малоймовірно, що Глобальна стратегія ЄС призведе до значної зміни позиції по Східній Європі. Навпаки. Країни Євросоюзу не особливо схильні розглядати цю стратегію як свою власну (фактично, вона не була прийнята Європейською Радою, яка лише привітала її презентацію і закликала братися за втілення). Підготовка документу також показала, що все ще існують (і, звичайно ж, будуть існувати надалі) серйозні розбіжності з приводу фундаментальних питань, включаючи оцінку поточної ситуації (наприклад, хто несе відповідальність за війну в Україні). Назвати Росію «стратегічним викликом» – це лише трішки більше найменшого спільного знаменника в Євросоюзі з даного питання. Загрози, пов'язані з Brexit та міграцією, а також майбутні вибори в Німеччині й Франції змусять ЄС зосередитися на внутрішніх проблемах. У зовнішній політиці Євросоюз буде швидше реагувати на тиск ззовні, ніж визначати порядок денний для свого сусідства.

Якщо презентація Глобальної стратегії ЄС і спонукала когось до активних дій, так це спільнота аналітичних центрів, які ламають голови над питанням, що ж насправді означає декларована мета «стійкості». Чи

допоможе ця Стратегія становленню більш мирної, стабільної і безпечної ситуації в Східній Європі? На жаль, я так не вважаю...

Гражвідас ЯСУТІС, науковий співробітник Інституту міжнародних відносин і політичних наук Вільнюського університету

Особливого ентузіазму нещодавно прийнята Глобальна стратегія ЄС не викликає. Хоча вона й відображає ключові виклики європейської безпеки, однак не передбачає заходів для становлення спокою в східноєвропейському регіоні, залишаючись дуже м'якою в питаннях конкретних кроків для приборкання агресивних дій Росії. У цьому документі йдеться головним чином про забезпечення миру і гарантування безпеки для громадян і території самого Євросоюзу. Цей підхід є наріжним каменем Глобальної стратегії – документ має внутрішню орієнтацію і відповідні пріоритети. ЄС постав перед обличчям багатьох загроз, і в зв'язку з цим найбільш чутливі питання, пов'язані з єдиним союзним простором і його громадянами, безпосередньо впливають на декларовані внутрішні пріоритети.

Стратегія визнає, що мир і стабільність в Європі більш не є само собою зрозумілою даністю. Порушення Росією міжнародного права і дестабілізація ситуації в Україні, на додачу до існуючих затяжних конфліктів в усьому Чорноморському регіоні, є серйозним викликом основам існуючої системи європейської безпеки. Разом з тим, викликає занепокоєння, що ЄС не демонструє намірів задіяти свої сили і засоби для пошуку надійних рішень. Росія є стратегічним викликом, і доведеться докласти максимум зусиль для вирішення цієї проблеми. Євросоюз довго не звертав уваги на попередження щодо тривожних дій Росії на пострадянському просторі, і тепер потрібні конкретні дії для запобігання подальшого розвитку експансіоністської політики Росії.

У частині, що стосується України («...ми не визнаємо ні нелегальної анексії Росією Криму, ні дестабілізації на сході України...»), текст Стратегії узгоджений так, щоб влаштувати всіх, виходячи з політичних міркувань, які не обов'язково збігаються з інтересами України. Більш того, в Стратегії йдеться, що «ЄС буде залучати Росію до обговорення суперечностей, а також співпрацювати у випадках, якщо / коли інтереси будуть збігатися». Це бентежить найбільше, оскільки в документі не вказуються будь-які попередні умови для відновлення такого діалогу.

Певною мірою слабкі сторони Стратегії обумовлені

відсутністю у ЄС досить ефективного потенціалу, щоб бути реальним гравцем у питаннях оборони і безпеки. Євросоюзу необхідно розвивати власний потенціал і нарощувати м'язи, інакше він буде й надалі втрачати можливості в політиці по відношенню до країн Східної Європи.

Душан ФІШЕР, керівник програми з міжнародної безпеки Словацької асоціації зовнішньої політики (SFPA)

Попри певні амбіції з боку Євросоюзу, все ж доводиться дати негативну відповідь на питання, чи буде сприяти Глобальна стратегія ЄС зміцненню миру, стабільності та безпеки в Східній Європі. «Зараз не час для невизначеності», – пише Федеріка Могеріні в передмові до Стратегії, пропонуючи цей документ як інструмент, щоб покінчити з геополітичною нестабільністю в Європі. Але, на жаль, високий рівень невизначеності в тексті самого документа не дозволить цього зробити – глобальна стратегія надто неконкретна і розпливчата, щоб справити якийсь серйозний вплив на майбутнє Європи.

Це свого роду ідеалістичне звернення, в якому правильно вказуються деякі ключові виклики та загрози (російська агресія, гібридна війна), але внаслідок відсутності силового механізму перспективи впливу Стратегії на процес модернізації системи європейської безпеки сумнівні. І було б невірно розглядати цей документ як універсальний засіб для вирішення всіх проблемних питань, з якими на даний момент зіштовхується Євросоюз.

Перш за все, слід зазначити, що необхідність прийняття такої Стратегії давно перезріла. Віддаючи належне цінності узгодження підходів щодо визначення майбутнього зовнішньої політики ЄС, не можна уникнути критики на адресу відповідальних за цей процес інституцій. Наприклад, чому до прийняття нового документа пішло цілих тринадцять років з моменту прийняття попередньої зовнішньополітичної стратегії і шість років з моменту утворення Європейської служби зовнішньополітичної діяльності?

Варто звернути увагу і на заголовки обох стратегій – попередньої і нової. Як показали реалії, назва опублікованого в 2003 р. документа – «Безпечна Європа в кращому світі» – виявилася надміру оптимістичною. Однак і назва нової Стратегії демонструє незмінність оптимістичного підходу в розумінні ролі Євросоюзу як глобального актора. При цьому, вся відповідальність за протидію загрозам безпеці ляже на плечі країн-членів ЄС – останнє речення анотації

Стратегії говорить: «Тепер нам належить втілити це в конкретні дії». Буде цікаво подивитися, які країни відгукнуться на цей заклик до дії.

Армен ГРИГОРЯН, аналітик «Eurasia Daily Monitor» (Джеймстаунський фонд) і «Central Asia-Caucasus Analyst» (Інститут Центральної Азії і Кавказу, Програма досліджень Шовкового шляху)

Представлена Глобальна стратегія підтверджує, що нестабільність і конфлікти в зоні сусідства становлять безпосередню загрозу для Євросоюзу. Документ передбачає, що слід надавати допомогу сусіднім державам і громадянським суспільствам з метою проведення реформ, що зробить їх здатними знайти рішення для внутрішніх і зовнішніх криз. У Стратегії також йдеться, що ЄС планує брати участь у врегулюванні конфліктів у країнах Східного партнерства за допомогою багатоступінчатого, багаторівневого та багатостороннього підходу.

Анексія Криму і триваюче російське вторгнення в східні регіони України справедливо визнані головними викликами безпеки в регіоні Східного партнерства, оскільки поява цього конфлікту чітко показала можливі загрози іншим країнам партнерства, а також з тієї причини, що подальше розростання конфлікту потенційно може становити безпосередню загрозу і для деяких східноєвропейських членів Євросоюзу. Оскільки в Стратегії йдеться про нагальну потребу підвищення стійкості східних сусідів ЄС і захисту їх права вільно обирати формат співпраці з Євросоюзом, необхідним є подальше вироблення відповідних заходів щодо Росії і країн Східного партнерства.

З огляду на перспективи подальшого розвитку співробітництва з країнами Східного партнерства, правильною є оцінка важливості успішного розвитку держав, що прагнуть до тісніших відносин з ЄС. З цієї точки зору, а також з урахуванням перспектив реалізації стратегії Євросоюзу на Південному Кавказі, варто відзначити, що Грузія безпосередньо згадується в якості однієї з ключових країн, чий успіх на шляху до процвітання, миру і стабільної демократії може вплинути на весь регіон.

У зв'язку з цим Євросоюзу слід бути більш послідовним у питаннях обумовленості і заохочень, наприклад, потрібно довести до кінця процес лібералізації візового режиму для Грузії і України. Варто врахувати, що парламентські вибори в Грузії, намічені на жовтень 2016 р. можуть стати ще одним важливим

поворотним моментом для продовження демократичних реформ, і Євросоюз повинен бути готовий до розширення подальшого співробітництва з Грузією в різних сферах, щоб чітко показати, що прихильність реформам приносить відчутні результати.

Олександр ТИТАРЧУК, член правління Фонду «Ініціатива з дослідження східноєвропейської безпеки» (EESRI Foundation)

Поза сумнівом, відсутність адекватної Глобальної стратегії серйозно вплинула (і, певною мірою, буде впливати й надалі) на системний підхід ЄС до протидії існуючим загрозам і викликам європейській безпеці. З іншого боку, досить амбітний і декларативний документ також не може принести значної користі за умов відсутності спільного бачення подальших кроків і необхідних ресурсів. Все це безпосередньо стосується Глобальної стратегії ЄС, враховуючи поточну ситуацію з безпекою як всередині Євросоюзу, так і за його межами.

Попри заявлене в документі закінчення доби «глобальних поліцейських і самотніх воїнів», країни Східної Європи, перш за все Україна, швидше за все, будуть і надалі виконувати функцію останнього бастиону в рамках триваючого протистояння між Росією та Заходом.

Одним із свідчень, що підтверджують можливість такого розкладу, є відсутність перспективи для посилення практичного співробітництва в рамках Спільної політики безпеки і оборони ЄС (СПБО), особливо в розрізі процесу розширення Євросоюзу. І хоча нинішня залученість ЄС до реформування і розвитку сектору безпеки і оборони України буде залишатися на чолі порядку денного, але така залученість потребує більшої практичної орієнтації для отримання конкретних результатів на місцях.

Участь у місіях і операціях СПБО, націлених на забезпечення безпеки кордонів і морського простору в європейському регіоні, швидше за все, так і залишиться єдиним інструментом практичного співробітництва з країнами-партнерами, в тому числі й з Україною.

По правді кажучи, для досягнення поставлених цілей недостатньо простого продовження стратегічного діалогу в якості однієї зі складових подальшого співробітництва в рамках СПБО, як це заявлено в документі із загальним посиланням на «повну участь в програмах та інституціях ЄС» (навіть без згадки слова «оборонних»). Однак в Стратегії відсутні прямі

свідчення намірів встановлювати і розвивати будь-які нові форми взаємовигідного співробітництва в оборонній сфері між країнами-членами ЄС і країнами-партнерами, в тому числі й в оборонній промисловості, особливо з Європейським оборонним агентством. Таке співробітництво могло б стати одним з вирішальних чинників забезпечення «автономності прийняття рішення і дій» не лише для Євросоюзу, але і для країн-партнерів в їх спільній протидії російській агресивній політиці.

«Принциповий прагматизм» зовнішньої політики ЄС по відношенню до Росії в цілому, і до питань залучення в процеси врегулювання конфліктів в регіоні Східного партнерства зокрема, – залишається під питанням з точки зору можливого відхилення від задекларованого «подвійного» підходу (одночасне використання декількох механізмів) в сторону підходу, характерного для природи «подвійних» стандартів.

Одна з позитивних тенденцій, яка повинна бути використана по максимуму, стосується задекларованої в Стратегії необхідності приділяти більше уваги розвитку між- і внутрішньорегіональної співпраці, сфокусованої на зміцненні партнерських зв'язків з громадянським суспільством як одним з ключових акторів сучасного глобального мережевого простору, чим, до речі, вже півтора роки займається на практиці Ініціатива з дослідження східноєвропейської безпеки (EESRI).

Сюзана НОВАКОВА, науковий співробітник Міжнародного інституту соціальних досліджень (Гаага) при Роттердамському Університеті Еразмуса

Будь-який вплив Глобальної стратегії ЄС буде залежати, перш за все, від вибору конкретних заходів для її втілення і їх фактичної реалізації. Стратегія швидше є відображенням того, якою має бути політика ЄС, а не тим, якою вона є насправді. Спільна зовнішня політика і політика безпеки (СЗПБ) Євросоюзу ще далека від того, щоб відповідати своїй гучній назві. Доти, доки деякі держави-члени сприймають СЗПБ лише як ще одну багатосторонню платформу для досягнення своїх національних інтересів, важко уявити ЄС в якості сильного гравця на зовнішньополітичній арені. Впливові країни-учасниці не виявляли особливої турботи про долю стратегічного документа, який не є обов'язковим для виконання. Навряд чи нова стратегія матиме значний вплив на існування розбіжностей між державами-членами (і інтересами найбільших з них), незважаючи на прагнення

документа позначити «єдність цілей». Побачимо у майбутньому, як Брюсселю вдасться перейти від принципу добровільності до реальних зобов'язаннями, тим паче в тих областях, де попередньою умовою є виділення додаткових ресурсів (наприклад, європейське співробітництво в сфері оборони).

Сам по собі документ, в кращому випадку, може зіграти певну роль у формулюванні необхідних на перспективу змін. Якщо минула Європейська стратегія безпеки 2003 р. базувалася на припущенні, що «Європа ніколи ще не була такою процвітаючою і такою безпечною», то нова риторика, навпаки, констатує, що «мир і стабільність в Європі більше не є само собою зрозумілою даністю». Злободенність невирішених криз, яким попередня стратегія не змогла дати відповідь, тепер визнається з незвичною тверезістю. Нова стратегія є набагато менш ідеалістичною, має приземлені амбіції та визнає переоцінку трансформативної сили Євросоюзу.

Колишню риторіку про просування демократії залишили позаду, так само, як і ідею цілісного простору Європейського сусідства (фактично тільки Грузія згадується як позитивний приклад досягнень ЄС у Східній Європі). Замість цього, основна увага зосереджена на підвищенні «стійкості» й застосуванні «принципового прагматизму». Обидва поняття є дуже гнучкими, і будь-які дії ЄС у Східній Європі, спрямовані на їх практичну реалізацію, можуть стати предметом політичних дебатів. «Принциповий прагматизм» додає ще один виклик: чи дійсно ЄС володіє достатніми ресурсами і навичками для роботи з усіма типами режимів проти спільних зовнішніх загроз – таким чином, щоб при цьому не сприятиме зміцненню цими режимами своєї влади у внутрішніх справах?

Очевидним кроком вперед є визначення Росії як ключового стратегічного виклику для Євросоюзу і чесне визнання ролі РФ в дестабілізації України, а також порушення норм міжнародного права. У той же час, запропонований підхід стратегічної терпимості по відношенню до Росії ще належить повною мірою сформулювати, не в останню чергу на підставі практичного застосування «принципового прагматизму» і «спільного регіонального порядку».

Загалом, хоча нова Глобальна стратегія ЄС і пропонує деякі добре опрацьовані ідеї щодо політики ЄС по відношенню до східних сусідів, але їх вплив буде залежати від практичної реалізації, тобто від наявності політичної волі в європейських столицях.

Русіф ХУСЕЙНОВ, незалежний дослідник, співзасновник і головний редактор видання «ThePoliticon» (Баку)

На тлі міграційної кризи і розбіжностей між країнами-членами ЄС з питань біженців, терористичних актів у ключових містах континенту, а також референдуму про вихід Великобританії, Європейський союз втратив значну частину свого авторитету і здається сильно ослабленим. У ці важкі часи ЄС потребує консolidованої зовнішньої і безпекової політики, яка, будемо сподіватися, не залишиться такою лише на папері.

Європейському Союзу варто зайняти більш рішучу позицію по Східній Європі, а саме:

- Включити Грузію, Україну і Молдову до сфери впливу ЄС і зробити конкретні кроки щодо поглиблення співпраці з ними. Якщо Брюссель не візьме ці країни під свою опіку, побоюючись гніву Кремля, то безпеки і стабільності в Східній Європі не буде.
- Надати реальну підтримку територіальній цілісності Грузії, України, Молдови та Азербайджану; засудити сепаратистські рухи в цих країнах і ввести санкції проти осіб і компаній за будь-які контакти з сепаратистськими регіонами.
- Проводити більш рішучу політику щодо Росії доти, доки вона не припинить підтримувати сепаратистські рухи в країнах Східної Європи, – попри заклики деяких представників європейських правлячих і ділових кіл припинити санкції проти Росії і відновити економічні зв'язки.

Представлена «Глобальна стратегія по зовнішній політиці і політиці безпеки Європейського Союзу» – хороший документ. Але якщо ЄС продовжить дистанціюватися від країн колишнього СРСР, які прагнуть до інтеграції із Заходом, і не запропонує їм нічого, окрім обіцянок, то цей документ, безумовно, не вдасться реалізувати.

Максим ХИЛЬКО, голова правління Фонду «Ініціатива з дослідження східноєвропейської безпеки» (EESRI Foundation), старший науковий співробітник КНУ ім. Тараса Шевченка

Нова Глобальна стратегія ЄС позначає контури безпекової політики Союзу в цілому, не приділяючи особливої уваги якимось окремим регіонам, у тому числі і Східній Європі. Цілком імовірно, питання

Східної Європи будуть детальніше розглянуті пізніше, адже Стратегія передбачає необхідність розробки, відповідно до зазначених у ній пріоритетів, нових тематичних і географічних стратегій. У процесі підготовки таких документів країни Східної Європи матимуть можливість більш детально викласти свої міркування з питань регіональної безпеки.

Глобальна стратегія чітко націлена на створення власних можливостей Євросоюзу в галузі безпеки і оборони, маючи намір добитися так званої «стратегічної автономності». Хоча в документі й говориться, що США будуть залишатися ключовим партнером «у більш широкому порядку денному з питань безпеки», а партнерство з НАТО буде й надалі поглиблюватися, але при цьому чітко простежується намір Євросоюзу підвищити власну «значимість у сфері безпеки і оборони».

З одного боку, добре, що в ЄС нарешті усвідомили необхідність інвестувати в сектор безпеки і оборони, оскільки, як відзначається в Стратегії, «у цьому крихкому світі м'якої сили недостатньо». З іншого боку, ще належить побачити, як саме Євросоюз буде реалізовувати свій намір досягнути «автономності в рішеннях і діях» щодо питань безпеки. Наразі оборона і безпека ЄС критично залежні від США; і надто поспішні спроби домогтися незалежності в цих питаннях можуть привести до виникнення вакууму безпеки в Європі. Без допомоги США, ЄС не зможе завершити створення системи ПРО; без різкого збільшення військових бюджетів (що дуже малоймовірно) Європа не зможе зберегти стратегічний баланс з Росією, яка стрімко нарощує військову присутність поблизу кордонів ЄС.

Глобальна стратегія передбачає більш активну політику Євросоюзу в питаннях запобігання і вирішення конфліктів, обіцяє не визнавати незаконну анексію Росією Криму та дестабілізацію на сході України. У той же час, Києву не варто розраховувати на якісь додаткові практичні заходи на свою підтримку, оскільки двома ключовими інструментами Євросоюзу щодо запобігання і вирішення конфліктів, як і раніше, будуть «ретельно продумані» санкції, а також дипломатія.

Позитивним сигналом для України є той факт, що в Глобальній стратегії Євросоюз декларує наміри посилити свій внесок у справу зміцнення миру і безпеки в регіоні, визнавши, що слабкість сусідніх країн призводить до слабкості самого ЄС. Тому Євросоюз має наміри проводити політику, націлену на «підвищення стійкості наших східних сусідів», що за логікою має передбачати надання допомоги Україні та

іншим країнам Східного партнерства (але, швидше за все, виключно невійськового характеру).

Загалом, Глобальна стратегія підтверджує, що Євросоюз планує фокусуватися переважно на власній безпеці, й будь-яка допомога третім країнам буде розглядатися в контексті посилення безпеки самого

ЄС. Це необхідно враховувати Україні та іншим державам, що не є членами Євросоюзу, – успіх їх звернень до Брюсселю за допомогою або з пропозиціями співпраці в галузі безпеки та оборони значною мірою буде залежати від того, наскільки чітко і переконливо їм вдасться обґрунтувати переваги таких заходів для безпеки самого ЄС.

East European Security Research Initiative (EESRI) – дискусійна, аналітична та інформаційна міжнародна платформа, що має на меті об'єднати зусилля експертів і науковців з різних країн, зацікавлених у пошуку ефективних шляхів зміцнення безпеки Східної Європи, як найбільш вразливої в сучасних умовах складової загальноєвропейської безпеки.

Наведені в публікаціях оцінки та погляди відображають особисту точку зору авторів і можуть не збігатися з позицією EESRI Foundation.

© East European Security Research Initiative Foundation, 2016